

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2001-2002

6 FEBRUARI 2002

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen

Evocatieprocedure

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEREN **STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE**

Art. 4*bis* (nieuw)

Een artikel 4*bis* invoegen, luidende:

«Art. 4*bis*. — In artikel 1675/2 van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 5 juli 1998, tussen het tweede en het derde lid een lid toevoegen, luidende:

«De beslagrechter kan tevens de schulden die voortvloeien uit de borgstelling van een particuliere borg van de schuldenaar kwijtschelden, indien de nakoming van zijn verplichtingen van de borg diens levensomstandigheden ernstig zou verslechteren.

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-986 - 2001/2002:

Nr. 1: Ontwerp geëvoceerd door de Senaat.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

6 FÉVRIER 2002

Projet de loi modifiant la loi du 5 juillet 1998 relative au règlement collectif de dettes et à la possibilité de vente de gré à gré des biens immeubles saisis

Procédure d'évocation

AMENDEMENTS

N° 1 DE MM. **STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE**

Art. 4*bis* (nouveau)

Insérer un article 4*bis*, libellé comme suit:

«Art. 4*bis*. — Il est ajouté, entre le deuxième et le troisième alinéa de l'article 1675/2 du Code judiciaire, inséré par la loi du 5 juillet 1998, deux alinéas libellés comme suit:

«Le juge des saisies peut également remettre les dettes qui découlent du cautionnement d'une caution privée du débiteur, si l'exécution de ses obligations de caution est de nature à aggraver sérieusement ses conditions de vie.

Voir:

Documents du Sénat:

2-986 - 2001/2002:

N° 1: Projet évoqué par le Sénat.

De particuliere borg is de natuurlijke persoon, die noch handelt in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf, noch handelt voor rekening van een vennootschap in het kader van de normale uitoefening van het bedrijf van die vennootschap.»

Verantwoording

Het nieuw ontworpen artikel 82 van de faillissementswet is reeds voor de tweede lezing in de Senaat onderhevig aan kritiek in de rechtsleer (Dirix, E., «Borgtocht in het ontwerp reparatiewet faillissement: «omwille van je blauwe ogen», *RW*, 2001-2002, nr. 20). De verantwoording voor het verschil in behandeling met de borgen in verschillende insolventieprocedures (faling, collectieve schuldenregeling, gerechtelijk akkoord) is mogelijks problematisch in het licht van de toetsing aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. De door de minister verstrekte toelichting tijdens de besprekingen in de Kamer lijkt inderdaad niet afdoende (verslag, stuk Kamer, 2000/2001, nr. 1132/013, blz. 114 en volgende).

De wet op de collectieve schuldenregeling voorziet in de mogelijkheid van kwijtschelding van de schulden van de schuldenaar, maar omdat geen regeling voor de borg in het kader van eenzelfde procedure. De nieuw ontworpen regeling van de faillissementswet laat toe de borg (uit vrijgevigheid) van de gefailleerde verschoonbaar te verklaren.

Uiteraard kan de borg zelf een procedure tot collectieve schuldenregeling opstarten, maar het komt wenselijk voor om verbonden problemen in eenzelfde procedure te laten regelen.

Voorgesteld wordt het onderscheid particuliere en professionele borg te weerhouden (zie ook E. Dirix, *l.c.*). Het is redelijk ervan uit te gaan dat de professionele borg zich niet kan beroepen op sociale redenen om verschoonbaar te zijn, aangezien het risico inherent is aan diens — doorgaans commerciële — activiteit. *In casu* gaat het dus om een sociale maatregel, eerder dan het mogelijk maken van een «fresh start» van een gefailleerde. In die zin kan inderdaad verwezen worden naar de waardigheid van de persoon.

Het onderscheid particuliere borg en professionele borg werd trouwens reeds in het Nederlands recht ingevoerd, en wordt ook in de Belgische rechtspraak en rechtsleer ondertekend (Van Quickenborne, M., *Borgtocht in APR*, nr. 49 en volgende).

Ten slotte is het wenselijk de discussie te openen omtrent de wenselijkheid van het onttrekken van de verschoonbaarheidsverklaring aan de faillissementsrechter, en deze bevoegdheid toe te kennen aan de beslagrechter. Op dat ogenblik kan de beslagrechter uitspraak doen over de volledige solvabiliteitspositie van de gefailleerde, ook wat betreft de schulden buiten het faillissement. Dit lijkt aangewezen, ook met het oog op een zogenaamde fresh-start.

Nr. 2 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 4ter (nieuw)

Een artikel 4ter invoegen, luidende:

«Art. 4ter. — In artikel 1675/3 van het Gerechtelijk Wetboek, het tweede lid aanvullen als volgt:

«De ontvangers van de fiscale administratie zijn gemachtigd om in het kader van een minnelijke aan-

La caution privée est la personne physique qui n'agit ni dans l'exercice de sa profession ou de son activité, ni pour le compte d'une société dans le cadre de l'exercice normal de l'activité de cette société.»

Justification

L'article 82 en projet de la loi sur les faillites est déjà critiqué par la doctrine avant même sa deuxième lecture au Sénat (Dirix, E., «Borgtocht in het ontwerp reparatiewet faillissement: «omwille van je blauwe ogen», *RW*, 2001-2002, n° 20). La justification du traitement différent des cautions selon les procédures d'insolvabilité (faillite, règlement collectif des dettes, concordat judiciaire) pourrait s'avérer problématique au regard des articles 10 et 11 de la Constitution. La motivation fournie par le ministre lors des débats à la Chambre ne semble effectivement pas convaincante (rapport, doc. Chambre, 2000/2001, n° 1132/013, pp. 114 et suivantes).

La loi relative au règlement collectif de dettes prévoit la possibilité de remettre les dettes du débiteur, mais ne règle rien en ce qui concerne la caution dans le cadre de la même procédure. La nouvelle réglementation prévue dans la loi sur les faillites permet de déclarer excusable la caution (de bienfaisance) de la personne faillie.

La caution peut évidemment engager elle-même une procédure en règlement collectif de dettes, mais il semble souhaitable que des problèmes liés soient réglés en une seule et même procédure.

Les auteurs de l'amendement proposent de retenir la distinction entre caution privée et caution professionnelle (voir également E. Dirix, *l.c.*). Il est raisonnable de partir du principe que la caution professionnelle ne peut invoquer des raisons sociales comme motif d'excuse, étant donné que le risque est inhérent à son activité, généralement commerciale. Il s'agit donc en l'espèce d'une mesure sociale, plutôt que destinée à permettre à la personne faillie de prendre un nouveau départ. Dans ce sens, on peut effectivement faire référence à la dignité de la personne.

Il est à noter que la distinction entre caution privée et caution professionnelle a déjà été instaurée en droit néerlandais et qu'elle est reconnue également en Belgique par la jurisprudence et la doctrine (Van Quickenborne, M., *Borgtocht in APR*, n° 49 et suivants).

Enfin, il est souhaitable de soulever la question de l'opportunité de retirer au juge des faillites la déclaration d'excusabilité et d'attribuer cette compétence au juge des saisies. À ce moment-là, celui-ci pourra se prononcer sur la situation globale de solvabilité de la personne faillie, y compris en ce qui concerne les dettes extérieures à la faillite. Cette mesure paraît indiquée, également dans la perspective d'un «nouveau départ» éventuel.

Nr. 2 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 4ter (nouveau)

Insérer un article 4ter, libellé comme suit:

«Art. 4ter. — Le deuxième alinéa de l'article 1675/3 du Code judiciaire est complété par les dispositions suivantes:

«Les receveurs de l'administration fiscale sont habilités à accorder, dans le cadre d'un plan de règle-

zuiveringsregeling volledige of gedeeltelijke kwijting te geven van schulden die betrekking hebben op achterstallige fiscale bijdragen.

De door de Koning aangewezen ambtenaren van de Rijksdienst voor sociale zekerheid zijn gemachtigd om in het kader van een minnelijke aanzuiveringsregeling volledige of gedeeltelijke kwijting te geven van schulden die betrekking hebben op achterstallige sociale bijdragen.

De sociale verzekeringskassen zijn gemachtigd om in het kader van een minnelijke aanzuiveringsregeling volledige of gedeeltelijke kwijting te geven van schulden die betrekking hebben op achterstallige sociale bijdragen.»

Verantwoording

Nagenoeg alle fiscale administraties weigeren systematisch om in te stemmen met minnelijke aanzuiveringsregelingen waarbij een gedeeltelijke kwijtschelding van belastingsschulden in hoofdsom wordt voorgesteld. Theoretisch baseren ze zich daartoe in hoofdzaak op artikel 172, tweede lid, van de Grondwet luidens hetwelk «geen vrijstelling of vermindering van belasting kan worden doorgevoerd dan door een wet».

Het is op zich onaanvaardbaar dat uitgerekend de overheid weigert een wet toe te passen die aan de meest essentiële belangen van de bevolking raakt.

Men gaat er daarbij van uit dat de in de wet op de collectieve schuldenregeling aan de beslagrechter gegeven mogelijkheid om schulden — ook belastingsschulden — kwijt te schelden, in het licht van deze grondwettelijke bepaling niet voldoende is om de ontvangers toe te laten om in te stemmen met een minnelijke aanzuiveringsregeling die kwijtschelding van belastingen in hoofdsom inhoudt.

Diverse ter zitting verschijnende ontvangers delen mee dat zij, als rekenplichtigen van de Staat, niet het risico wensen te lopen om persoonlijk aansprakelijk te worden gesteld ingeval zij wél zouden instemmen met dergelijke minnelijke aanzuiveringsregelingen.

Er blijken binnen de fiscale administraties interne richtlijnen te bestaan die de ontvangers opleggen om dit standpunt in te nemen.

Een zowaar nog strenger standpunt wordt ingenomen door de sociale verzekeringskassen die elke kwijtschelding, zelfs van moratoire interest, kosten en bijdrageopslagen weigeren. Zij verwijzen daarbij naar het openbare orde-karakter van de sociale zekerheidsschulden.

Ook hier blijken richtlijnen te bestaan uitgaande van het bevoegde ministerie (Middenstand en Landbouw) die de sociale verzekeringskassen verplichten om zich op dit strenge standpunt te stellen.

De bedoeling van dit amendement is een uitdrukkelijke wettelijke basis te geven aan de bevoegdheid van de ontvangers van de fiscale administratie om de fiscale schulden kwijt te schelden. Dezelfde redenering geldt uiteraard ook voor de RSZ en voor de sociale zekerheidskassen.

De bestaande omzendbrieven dienen logischerwijze te worden ingetrokken.

Jan STEVERLYNCK.
Hugo VANDENBERGHE.

ment amiable, remise totale ou partielle de dettes relatives à des arriérés de cotisations fiscales.

Les agents de l'Office national de sécurité sociale désignés par le Roi sont habilités à accorder, dans le cadre d'un plan de règlement amiable, remise totale ou partielle de dettes relatives à des arriérés de cotisations sociales.

Les caisses d'assurances sociales sont habilitées à accorder, dans le cadre d'un plan de règlement amiable, remise totale ou partielle de dettes relatives à des arriérés de cotisations sociales.»

Justification

Quasi toutes les administrations fiscales refusent systématiquement de donner leur accord à des plans de règlement amiable proposant une remise partielle de dettes fiscales en principal. Elles se fondent théoriquement pour ce faire, principalement, sur l'article 172, alinéa 2, de la Constitution, qui énonce: «Nulle exemption ou modération d'impôt ne peut être établie que par une loi.»

Il est inacceptable en soi que ce soient précisément les pouvoirs publics qui refusent d'appliquer une loi touchant aux intérêts essentiels de la population.

L'on part à cet égard du principe que la possibilité que la loi relative au règlement collectif de dettes donne au juge des saisies d'accorder remise de dettes — y compris fiscales — n'est pas suffisante, à la lumière de la disposition constitutionnelle précitée, pour permettre aux receveurs d'accepter un plan de règlement amiable comportant remise d'impôts en principal.

Des receveurs, comparaissant à l'audience, déclarent qu'en leur qualité de comptables de l'État, ils ne souhaitent pas courir le risque de voir leur responsabilité personnelle engagée au cas où ils accepteraient de tels plans de règlement à l'amiable.

Il semblerait qu'il existe, dans les administrations fiscales, des directives internes imposant aux receveurs d'adopter cette position.

Une position plus stricte encore est adoptée par les caisses d'assurances sociales, qui refusent toute remise de dette, y compris d'intérêts moratoires, de frais et de majorations de cotisations. Elles justifient cette attitude par le fait que les dettes de sécurité sociale sont d'ordre public.

Ici aussi, il semblerait qu'il y ait des directives émanant du ministère compétent (Classes moyennes et Agriculture) qui obligent les caisses d'assurances sociales à adopter cette position stricte.

Le but du présent amendement est de fournir la base légale formelle qui permettra aux receveurs de l'administration fiscale d'accorder remise de dettes fiscales. Le même raisonnement vont évidemment aussi pour l'ONSS et les caisses d'assurances sociales.

Les circulaires existantes devront logiquement être rapportées.